

INBRENG GASUNIE RONDETAfelGESPREK TWEEDE KAMER OVER HET SCHRAPPEN VAN DE GASAANSLUITPLICHT VOOR NIEUWBOUWWIJKEN.

De commissie EZ heeft besloten een rondetafelgesprek te organiseren om inzicht krijgen in de vraag hoe de huidige gasaansluitplicht het beste gewijzigd kan worden. Daarnaast is de minister van EZ voornemens om op korte termijn de aansluitplicht op aardgas voor nieuwbouw te schrappen. De strekking van de voorgestelde wetswijziging is dat een gemeente een gebied kan aanwijzen waar geen gasdistributienet wordt aangelegd, indien er een warmtenet of een andere warmtevoorziening is voorzien, en dat een regionaal gasnetbeheerder in die situatie is vrijgesteld van verplichtingen tot aansluiting.

Gasaansluitplicht voor nieuwbouw kan vervallen

Gasunie is voorstander van het wegnemen van belemmeringen voor gemeenten om de verduurzaming van woningen optimaal te kunnen stimuleren en vorm te geven. Daarbij is het voor Gasunie vanzelfsprekend dat de gasaansluitplicht voor nieuwbouw verdwijnt. Nieuwbouwwoningen kunnen energetisch zo ontworpen worden dat een gasaansluiting niet nodig is. In veel gevallen zal een elektriciteitsaansluiting volstaan. Soms zal daarnaast ook een warmteaansluiting worden gerealiseerd in regio's waar voldoende aanbod van duurzame warmte is.

Lokale keuzes vereisen centrale toetsing

Het is duidelijk dat gemeenten vrijheid nodig hebben om effectief keuzes te kunnen maken over de inrichting van hun energievoorziening – vanuit dat perspectief is ook de voorgestelde wijziging logisch en wenselijk. Gemeenten, wijken, regio's, corporaties, alle betrokken stakeholders staan voor de grote opgave jaarlijks grote aantallen energieneutrale woningen op te leveren, en men moet daarom op lokaal niveau gevrijwaard zijn van onnodige belemmeringen. Het zou echter een foutieve veronderstelling zijn dat met het wegnemen van belemmeringen op lokaal niveau er op voorhand geen enkele afweging op centraal niveau meer nodig is. Immers, lokaal gemaakte keuzes zullen ook effect hebben op regionaal en landelijk niveau. Ten eerste kunnen lokale keuzes voor energie-infrastructuur investeringen noodzakelijk maken: in regionale of landelijke infrastructuur of woningen (bijvoorbeeld vergaande isolatie) of zelfs in extra elektriciteitscentrales¹. Ten tweede zullen lokale keuzes de emissies van conventionele centrales sterk beïnvloeden.

Kortom: als Nederland kiest voor een toekomstige energievoorziening die niet alleen duurzaam, maar ook zo betaalbaar en betrouwbaar mogelijk is, dan is het noodzakelijk om lokale keuzes ook te toetsen op hun effecten op het integrale energiesysteem. Zo kunnen keuzes worden geoptimaliseerd.

Hybridisering is een no-regret voor bestaande bouw

Het is al een geweldige opgave voor gemeenten en regio's om jaarlijks grote aantallen energieneutrale nieuwe woningen te realiseren. Maar het is desondanks slechts een deel van de opgave. De huidige inschatting is dat ook bij ambitieuze nieuwbouwprogramma's meer dan driekwart van de bestaande bouw er in 2050 nog steeds staat². Voor bestaande bouw is de situatie anders dan voor nieuwbouw. Per wijk moet een keuze worden gemaakt uit de beschikbare warmteopties (elektriciteit, (rest)warmte of (hernieuwbaar) gas), en ook hier moet er op geïntegreerd systeemniveau getoetst worden, zodat rekening wordt gehouden met kosten en emissies in de wijk, in de woningen en in de netwerken en centrales op landelijk niveau. Volledige elektrificatie zal in veel gevallen erg duur blijken te zijn, omdat daarbij vergaande isolatie van de woning nodig is. En (rest)warmte zal voor lang niet alle burgers beschikbaar zijn. Voor dat deel van de bestaande bouw waarvoor elektrificatie of (rest)warmte geen haalbare opties zijn, is de hybride warmtepomp³ de meest effectieve oplossing om snel veel CO₂-emissies te voorkomen. In combinatie met hernieuwbaar gas kan tegen relatief lage kosten een volledig klimaatneutrale energievoorziening voor bestaande woningen worden bereikt. Daarbij zijn er weinig

¹ Zie rapport Ecofys & ECN "De systeemkosten van warmte voor woningen" d.d. 3 november 2015, Berenschot onderzoek "Meer gascentrales nodig als huizen alleen elektriciteit gebruiken" in Financiële Dagblad d.d. 3 februari 2017, CE Delft "Een klimaatneutrale warmtevoorziening voor de gebouwde omgeving – update 2016" d.d. juli 2016,

² PBL, 2014

³ Een combinatie van een warmtepomp en een gasketel

aanpassingen aan de woning en weinig investeringen in infrastructuur nodig. Aandachtspunt is momenteel nog wel dat deze techniek nog redelijk onbekend is bij woningeigenaren en installateurs. Nog steeds worden per jaar tienduizenden nieuwe CV-ketels geïnstalleerd. Door slimme hybride combinaties kan bestaande gasinfrastructuur helpen de grote opgave van een verduurzaamde gebouwde omgeving daadwerkelijk te realiseren.

Recht op leveringszekerheid zonder gasaansluiting onduidelijk

Gasunie is op grond van het Besluit leveringszekerheid Gaswet (artikel 2, lid 1), n.a.v. Europese regelgeving, wettelijk verplicht de leveringszekerheid van gas voor kleinverbruikers te waarborgen. Dit gebeurt door voorzieningen te treffen om pieklevering van gas te kunnen verzorgen op een koude dag om te voorkomen dat er tekorten zouden kunnen optreden. De wetgever heeft in de toelichting bij het Besluit leveringszekerheid Gaswet aangegeven dat gas nagenoeg de enige brandstof was die garantie kon geven op een warm huis.

Tegenwoordig worden huizen steeds meer met elektriciteit of via een warmtenet verwarmd. Echter, leveringsverplichtingen conform het eerdergenoemde Besluit gelden niet voor leveranciers van elektriciteit en warmte. Hiermee ontbreekt een belangrijk vangnet voor de kleinverbruikers⁴. Dit brengt met zich mee dat de leveranciers van elektriciteit niet verplicht zijn om maatregelen te treffen om de levering van verbruikers te garanderen bij zeer lage temperaturen⁵.

Kopers van woningen zonder gasaansluiting zouden op basis van dit soort contracten ook bij lage temperaturen voldoende levering van energie mogen verwachten, maar die zekerheid hebben zij niet. Hieruit volgt dat voor (nieuwbouw)woningen zonder gasaansluiting de garantie op warmte voor kleinverbruikers nu niet is gewaarborgd en dat deze gebruikers zich (zoals dat bij gas wel het geval is) niet kunnen wenden tot hun leverancier of landelijk netbeheerder. Onduidelijk is hun positie ten opzichte van de bouwer en/of opdrachtgever van de nieuwbouwwoning. Gasunie vraagt hiervoor uw aandacht.

⁴ Nieman Raadgevende Ingenieurs heeft ons er in het rapport Gas in de Bouwregelgeving (d.d. 25 november 2016) op geattendeerd dat voorschriften voor leveringszekerheid van elektriciteit en warmte in publiekrechtelijke bouwregelgeving volledig ontbreken, ook voor nieuwbouwwoningen. In de privaatrechtelijke praktijkrichtlijn ISSO 51 is wel een minimale temperatuur als randvoorwaarde genoemd voor de bepaling van de verwarmingscapaciteit van een gebouwinstallatie, maar deze richtlijn, of enige hiermee vergelijkbare eis of randvoorwaarde is niet vastgelegd in het Besluit leveringszekerheid Elektriciteitswet 1998.

⁵ Juristen van kantoor AKD bevestigen deze constatering van Nieman en brengen daarnaast naar voren dat er bij sommige standaardcontracten in de bouw geen specifieke regelingen zijn getroffen voor extreem koude dagen.